

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради
07.02.2022
Протокол № 1, п 4

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 07.02.2022 №31

ПОЛОЖЕННЯ

Др. Ол. Дідик № 35

**ПРО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Вінниця 2022

1 Загальні положення

1.1 Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти ВТЕІ ДТЕУ (далі - Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» зі змінами і доповненнями, іншими чинними документами.

1.2 Положення визначає основні вимоги до планування, організації, змісту проведення та підбиття підсумків практичної підготовки здобувачів вищої освіти Вінницького торговельно-економічного інституту (далі - ВТЕІ ДТЕУ).

1.3 Практика здобувачів вищої освіти є обов'язковою складовою підготовки фахівців з вищою освітою за відповідними спеціальностями та планомірною, цілеспрямованою діяльністю щодо поглибленого здобуття теоретичних знань та набуття практичних навичок з обраного фаху на різних етапах навчання.

1.3 Метою практики є закріплення і розвиток знань, умінь і навичок, набутих здобувачами вищої освіти під час навчання та формування компетенцій і компетентностей майбутнього фахівця.

1.4 Види і тривалість практики визначаються вимогами стандартів вищої освіти та відображаються відповідно в навчальних планах і графіках освітнього процесу.

2 Види і зміст практики

2.1 Основними видами практики, згідно навчальних планів, є виробнича та виробнича (переддипломна) практики.

2.1.1 **Виробнича практика** спрямована на закріплення та поглиблення знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі вивчення обов'язкових навчальних дисциплін та дисциплін за вибором, формування практичних умінь зі спеціальності, передбачає підбір фактичного матеріалу для виконання навчально-дослідних завдань. Проводиться у виробничих умовах на базах практики (підприємствах, організаціях, установах).

Виробнича (переддипломна) практика здобувачів вищої освіти є завершальним етапом підготовки фахівців у закладах вищої освіти, що проводиться на випускному курсі здобувачів вищої освіти ОС «магістр», ОС «бакалавр» з метою поглиблення, узагальнення та вдосконалення здобутих знань, набутого професійного досвіду, компетенцій, програмних результатів навчання. Під час виробничої (переддипломної) практики здобувач вищої освіти здійснює збір фактичних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи. Виробнича (переддипломна) практика повинна передбачати

проведення наукових досліджень (творчих розробок) з проблем відповідної галузі з метою набуття здобувачами вищої освіти компетенцій інноваційного характеру, навичок науково-дослідної (творчої), науково-педагогічної, управлінської діяльності.

2.2 Зміст практики та послідовність її проведення визначається робочою програмою практики, яка розробляється випусковою кафедрою ВТЕІ ДТЕУ згідно з навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців і затверджується директором.

Робоча програма практики - це основний навчально-методичний документ, що визначає мету, зміст і послідовність проведення практики, регламентує вимоги до підбиття підсумків практичної підготовки та містить рекомендації щодо видів, форм і методів контролю знань, умінь, навичок і компетенцій, яких здобувачі вищої освіти набувають під час проходження кожного виду практики.

Зміст робочої програми включає програми всіх етапів практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

2.3 На основі робочої програми практики ВТЕІ ДТЕУ розробляються робочі програми відповідних видів практик, а також інші методичні документи, що визначають вимоги до організації проходження практики здобувачів вищої освіти.

2.4 Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання, які навчаються без відриву від виробництва та працюють за обраною спеціальністю не менше трьох місяців поспіль, мають право на зарахування практики з оцінкою «90» та звільняються від виробничої практики за умови надання відповідної довідки, завіреної у відділі кадрів підприємства, організації, установи, копію трудової книжки та погодження з деканом факультету та керівником практики від кафедри.

3 Бази практики

3.1 Для забезпечення практичної підготовки здобувачів вищої освіти ВТЕІ ДТЕУ встановлює різні форми співробітництва з організаціями, підприємствами, установами тощо, що створюють умови для реалізації робочої програми практики здобувачів вищої освіти.

3.2 Базами практики можуть бути підприємства (організації, установи), розташовані на території України або за її межами, що здійснюють різні види економічної діяльності, за умов забезпечення ними виконання у повному обсязі вимог, передбачених робочою програмою практики та цим Положенням.

3.3 Основні вимоги до підприємств, організацій, установ різних форм власності та підпорядкування, що можуть бути базами практики:

- наявність структурних складових, що відповідають спеціальностям, освітнім програмам, за якими здійснюється підготовка фахівців у ВТЕІ ДТЕУ;
- наявність кваліфікованого персоналу, який може забезпечити належне керівництво практикою здобувачів вищої освіти;
- можливість надання здобувачам вищої освіти на час практики робочих місць;
- обов'язкове забезпечення безпечних умов праці;
- можливість забезпечення здобувачів вищої освіти які проходять практику необхідною робочою документацією, що відображає діяльність різних підрозділів підприємства, організації, установи;
- можливість користування усією документацією необхідною для виконання робочої програми практики;
- наявність сучасного спеціалізованого інформаційного та технологічного забезпечення;
- можливість (у разі потреби) забезпечення місця проживання здобувачів вищої освіти які проходять практику.

3.4 Визначення баз практики здійснюється випусковими кафедрами на основі прямих договорів із організаціями, підприємствами, установами тощо, незалежно від їх організаційно-правових форм.

3.5 Здобувачі вищої освіти можуть самостійно обирати бази практики за умови узгодження цього питання з відповідною випусковою кафедрою та наявності у підприємств, організацій, установ належним чином оформленого паспорта підприємства, організації, установи. Проходження практики в цьому випадку здійснюється на основі оформлення договору про проведення практики здобувачів вищої освіти ВТЕІ ДТЕУ.

4 Організація та керівництво практикою

4.1 Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на керівника від ВТЕІ ДТЕУ.

Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює завідувач практики (виробничої) та керівник практики від ВТЕІ ДТЕУ.

Навчально-методичне керівництво та виконання робочої програми практики забезпечують відповідні кафедри ВТЕІ ДТЕУ під керівництвом деканів факультетів.

4.2 Обов'язки декана факультету, відповідального за організацію та проведення практики по факультету:

- керівництво навчально-методичним забезпеченням практики на факультеті;
- підготовка наказу та розпорядження про направлення здобувачів вищої освіти на практику за поданням кафедр щодо персонального розміщення їх на базах практики;
- контроль за організацією та проведенням практики кафедрами, виконанням робочої програми практики, своєчасним складанням заліку за результатами проходження та підсумками практики.

4.3 Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики є:

4.3.1 Розроблення робочих програм практики за всіма їх видами, передбаченими навчальними планами та методичними рекомендаціями щодо організації проходження практики та оформлення документів відповідно до спеціальностей, освітніх програм.

Робочі програми практики оновлюються за потреби, але не рідше, ніж раз на п'ять років. Розробка та видання робочих програм практики за новими спеціальностями та освітніми програмами має здійснюватися не пізніше, ніж за семестр до початку практики.

4.3.2 Визначення баз практики та укладання договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти ВТЕІ ДТЕУ.

4.3.3 Розподіл здобувачів вищої освіти за базами практики.

4.3.4 Призначення керівників практики.

4.3.5 Підготовка документації для проходження практики здобувачами вищої освіти.

4.4 Структура робочої програми практики визначається методичними рекомендаціями.

Робоча програма практики може містити методичні вказівки (рекомендації) щодо проходження практики, перелік літератури та необхідної документації, рекомендовані екскурсії під час проведення практики та інші заходи, що сприяють закріпленню знань, отриманих під час навчання.

Індивідуальні завдання розробляються керівником практики від кафедри та видаються кожному здобувачу вищої освіти. Зміст індивідуального завдання повинен відповідати як завданням навчального процесу, так і потребам виробництва, враховувати інтереси здобувача вищої освіти, конкретні умови, можливості та пропозиції організації, підприємства, установи тощо. Індивідуальне завдання здобувача вищої освіти під час

проведення виробничої (переддипломної) практики узгоджується з тематикою кваліфікаційної роботи»

4.5 На початку практики здобувачі вищої освіти проходять інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, ознайомлюються з правилами внутрішнього розпорядку організації, підприємства, установи тощо, порядком отримання документації, правилами користування обладнанням і матеріалами.

4.6 За наявності вакантних місць та, якщо зміст роботи відповідає вимогам програми практики, здобувачі вищої освіти можуть бути зараховані на штатні посади.

На здобувачів вищої освіти під час проходження практики розповсюджуються законодавство про працю та правила внутрішнього розпорядку організації, підприємства, установи тощо.

4.7 Тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудові відносини, і становить для здобувачів вищої освіти віком від 15 до 16 років 24 години на тиждень, від 16 до 18 років - 36 годин на тиждень, від 18 років і старше - не більше 40 годин на тиждень.

4.8 Функції завідувача практики (виробничої) щодо організації практичної підготовки здобувачів вищої освіти:

- укладання договорів з організаціями, підприємствами, установами тощо, що визначені як бази практик, не пізніше ніж за місяць до початку практики на термін, визначений сторонами;

- уточнення з базами практики умов її проведення та контроль готовності цих баз, а також здійснення у разі потреби підготовчих заходів до прибуття на практику здобувачів вищої освіти;

- розгляд проектів наказів і розпоряджень про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти, підготовлених деканатами факультетів, які регламентують розміщення здобувачів вищої освіти по базах практики відповідно до укладених договорів;

- надання кафедрам інформації щодо наявності місць практики згідно з укладеними договорами;

- забезпечення кафедр необхідною документацією з питань практики;

- забезпечення проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж про порядок проходження практики, інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, надання здобувачам вищої освіти які проходять практику

необхідних документів (договір, направлення, паспорт бази практики, щоденник);

- контроль за забезпеченням належних умов праці та побуту здобувачів вищої освіти і проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності;

- контроль за своєчасним складанням заліку за результатами проходження практики після її закінчення та передачу до архіву документів з практики (щоденників тощо) через 14 днів згідно затверджених графіків;

- контроль проведення практики;

4.9 Обов'язки завідувачів кафедр, які забезпечують керівництво практикою здобувачів вищої освіти:

- організація розроблення робочих програм практики;
- призначення відповідальних осіб за організацію проходження практики;

- визначення баз практик, узгодження чисельності здобувачів вищої освіти, підготовка документація для укладання договорів з базами практик.

- розподіл здобувачів вищої освіти за базами практики та подання інформації до деканату факультету;

- призначення керівників практики та забезпечення їх виїзду на бази практики за декілька днів до початку для перевірки готовності до прийому здобувачів вищої освіти і ознайомлення керівників організацій, підприємств, установ з документацією щодо проведення практики;

- розроблення тематики індивідуальних завдань на період проведення практики;

- проведення зборів здобувачів вищої освіти з питань практики за участю керівників практики;

- видача здобувачам вищої освіти всіх необхідних документів і матеріалів для виконання програм практики;

- здійснення загального керівництва та контролю за проведенням практики;

- інформування здобувачів вищої освіти про систему звітності з практики;

- обговорення результатів практик на засіданнях кафедр;

- подання до деканатів, навчального відділу, керівнику практики звітів про результати проведення практики з пропозиціями щодо її удосконалення.

4.11 Обов'язки викладачів-керівників практики від кафедри:

- розроблення тематики індивідуальних завдань, що враховує теми науково-дослідних, курсових і кваліфікаційних робіт;
- узгодження з керівником практики від організації, підприємства, установи індивідуальних завдань з урахуванням особливостей місця практики та графіку її проходження;
 - участь у розподілі здобувачів вищої освіти за місцями практики;
 - оформлення документів для проходження практики (договір, щоденник, направлення, паспорт практики) відповідно до розподілу здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;
 - контроль за своєчасним прибуттям здобувачів вищої освіти до місць практики, виконання робочої програми практики та дотримання термінів її проведення;
 - надання допомоги здобувачам вищої освіти при складанні календарного графіка проходження практики та методичної допомоги під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів до кваліфікаційної роботи;
 - проведення консультацій щодо обробки зібраного матеріалу та його використання при складанні заліку за результатами проходження практики, а також у кваліфікаційній роботі;
 - інформування здобувачів вищої освіти про порядок складання заліку за результатами проходження практики;
 - прийом заліку здобувачів вищої освіти за результатами проходження практики;
 - узагальнення та подання на кафедру результатів проходження практики та пропозицій щодо її удосконалення.

4.12 **Обов'язки безпосередніх керівників, призначених на базах практики, зазначені в окремих розділах договорів на проведення практики.**

Керівник практики від підприємства:

- несе особисту відповідальність за проведення практики;
- організовує практику згідно з робочою програмою практики;
- визначає робочі місця практики здобувачів вищої освіти, забезпечує ефективність її проходження;
 - забезпечує проведення інструктажів та дотримання здобувачами вищої освіти правил техніки безпеки й охорони праці на робочому місці;
 - забезпечує виконання графіків проходження практики у структурних підрозділах організації, підприємства, установи тощо;
 - сприяє здобувачам вищої освіти які проходять практику у використанні необхідної документації тощо;

- контролює дотримання здобувачами вищої освіти які проходять практику правил внутрішнього розпорядку;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами вищої освіти які проходять практику новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці;
- контролює дотримання Кодексу законів про працю України тощо;
- виставляє оцінку роботи здобувача вищої освіти за результатами проходження практики.

4.13 **Обов'язки здобувачів вищої освіти ВТЕІ ДТЕУ при проходженні практики:**

- до початку практики одержати направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, робочу програму, договір, направлення, паспорт практики, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- перед початком практики пройти у ВТЕІ ДТЕУ інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики;
- вивчити правила охорони праці, техніки безпеки, внутрішнього розпорядку, виробничої санітарії та суворо їх дотримуватися;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з практики.

5 Організація практики здобувачів вищої освіти за кордоном

5.1 Порядок проведення практики за кордоном, її керівництво та підведення підсумків практичної підготовки здобувачів вищої освіти здійснюються на загальних засадах, визначених вимогами цього Положення, робочою програмою практики та чинними нормативними документами Міністерства освіти і науки України, які регламентують організацію практичної підготовки здобувачів вищої освіти у закладах вищої освіти.

6 Порядок підведення підсумків практики

6.1 Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуальних завдань.

Формою звітності здобувача вищої освіти за результатами проходження практики є складання заліку за наявності відповідним чином оформленого щоденника, підписаного з відгуком і оцінкою роботи здобувача вищої освіти під час виконання програми практики безпосереднім керівником від бази практики.

При складанні заліку за результатами проходження практики здобувач вищої освіти зобов'язаний досконало володіти інформацією про виконання всіх розділів робочої програми практики та індивідуального завдання, робити висновки та пропозиції тощо.

6.2 Залік з практики складається здобувачем вищої освіти за наявності позитивного висновку керівника практики від бази практики.

Викладач-керівник практики приймає залік у здобувача вищої освіти відповідно до діючої у ВТЕІ ДТЕУ системи оцінювання знань здобувачів вищої освіти, на базах практики протягом останніх 3-х днів, або не пізніше 3-го робочого дня після завершення практики.

6.3 Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики або не встиг скласти залік у визначені терміни без поважних причин, за поданням кафедри відраховується з ВТЕІ ДТЕУ.

Якщо програма практики не виконана здобувачем вищої освіти з поважної причини, то йому надається можливість пройти практику повторно (окрім переддипломної практики) за індивідуальним графіком з дозволу директора за поданням декана факультету.

Здобувач вищої освіти, який повторно отримав незадовільну оцінку з практики, відраховується з ВТЕІ ДТЕУ.

6.4 Результат заліку з практики заноситься у відомість підсумкового контролю знань, щоденника практики, залікової книжки, індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти за підписом викладача-керівника практики.

6.5 Підсумки проходження практики здобувачами вищої освіти обговорюються на засіданнях кафедр, вчених радах не рідше одного разу протягом навчального року.

РОЗРОБЛЕНО
Начальник навчального відділу

Оксана СЛОБОДИСЬКА

ПОГОДЖЕНО

Заступник директора з
навчально-методичної роботи

Лілія МАРТИНОВА

Заступник директора з
навчально-виховної роботи

Ірина ЮРЧИК

Декан обліково-фінансового факультету

Оксана ДЗЮБА

Декан факультету торгівлі, маркетингу
та сфери обслуговування

Сергій ГИРИЧ

Декан факультету економіки,
менеджменту та права

Лариса СІКОРСЬКА

Провідний юрисконсульт

Михайло ДІДУШОК

Голова РСС

Аліна ЮРЕНКО